

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1So/137/2014
Identifikačné číslo spisu:	8014200607
Dátum vydania rozhodnutia:	26.04.2016
Meno a priezvisko:	JUDr. Elena Berthotyová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:8014200607.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Eleny Berthotyovej, PhD. a členov senátu Ing. JUDr. Miroslava Gavalca, PhD. a JUDr. Igora Belka, v právnej veci navrhovateľa: X. U., bytom K. X, N., proti odporkyni: Sociálna poisťovňa - ústredie, ul. 29. augusta 8, 813 63 Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporkyne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 07.03.2014, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Prešove č. k. 5Sd/35/2014-18 zo dňa 07.08.2014, jednomyseľne, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Prešove č. k. 5Sd/35/2014-18 zo dňa 07.08.2014 p o t v r d z u j e .

Účastníkom náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

Krajský súd v Prešove svojím rozsudkom č. k. 5Sd/35/2014-18 zo dňa 07.08.2014 potvrdil podľa § 250q ods. 2 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „O.s.p.“) rozhodnutie odporkyne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 07.03.2014, ktorým odporkyňa zamietla podľa § 65 a § 274 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení (ďalej len „zákon o SP“) a podľa § 14, § 21 a § 174 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení (ďalej len „zákon o SZ“) žiadosť navrhovateľa zo dňa 20.08.2013 o priznanie starobného dôchodku od 11.06.2012.

V odôvodnení rozsudku krajský súd uviedol, že podľa § 65 ods. 1 zákona o SP poistenec má nárok na starobný dôchodok, ak bol dôchodkovo poistený najmenej 15 rokov a dovŕšil dôchodkový vek, ktorý podľa § 65 ods. 2 zákona o SP je 62 rokov veku, ak tento zákon neustanovuje inak. Inak zákon určuje dôchodkový vek v prechodnom ustanovení § 274 ods. 1 zákona, podľa ktorého nároky vyplývajúce zo zaradenia zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie sa priznávajú do 31.12.2023. Zachovanie nárokov vyplývajúcich zo zaradenia do zvýhodnenej pracovnej kategórie spočíva aj v znížení vekovej podmienky potrebnej na nárok na starobný dôchodok. Z evidenčných listov dôchodkového zabezpečenia (poistenia) vyplýva, že navrhovateľ získal aj zamestnanie (výkon profesionálnej služby vojaka z povolania) v I. kategórii funkcií, ktorá sa považuje za výkon zamestnania vo zvýhodnenej pracovnej kategórii. Z

uvedeného dôvodu bol výkon profesionálnej služby v I. kategórii funkcií posúdený postupom podľa § 274 zákona o SP ako zvýhodnená pracovná kategória.

V súlade s § 274 ods. 1 zákona o SP bol aj v novom konaní posúdený dôchodkový vek navrhovateľa s prihliadnutím na ustanovenia § 14 ods. 4, § 21, § 132 a § 174 zákona o SZ. V konaní o žiadosti navrhovateľa o starobný dôchodok bolo zistené, že dobu I. ani II. pracovnej kategórie nezískal, získal však dobu I. kategórii funkcií v rozsahu 17 rokov a 8 mesiacov, ktorá sa podľa citovaného ustanovenia § 14 ods. 4 hodnotí ako doba zaradená do I. pracovnej kategórie podľa § 14 ods. 2 písm. b) až h) zákona o SZ. Z citovaného ustanovenia § 14 ods. 4 a § 21 ods. 1 písm. c) zákona o SZ vyplýva, že dôchodkový vek by vznikol v 55. roku veku len v prípade, že by navrhovateľ získal najmenej 20 rokov v I. kategórii funkcií. Keďže je preukázané, že dobu výkonu služby v I. kategórii funkcií nezískal v rozsahu najmenej 20 rokov (získal 17 rokov a 8 mesiacov), navrhovateľ nedovŕšil dôchodkový vek v 55. roku veku.

Druhou možnosťou zníženia dôchodkového veku, ktorú umožňujú predpisy účinné do 31.12.2003, je aplikácia prechodného ustanovenia § 174 zákona o SZ. Z týchto ustanovení vyplýva, že aplikácia § 174 zákona o SZ za účelom zníženia vekovej podmienky pre vznik nároku na starobný dôchodok je možné len vtedy, ak zamestnanie vo zvýhodnenej pracovnej kategórii, resp. zvýhodnenej kategórii funkcií trvalo k 31.12.1999. Výkon služby navrhovateľa v I. kategórii funkcií netrval k 31.12.1999, čo nebolo spochybnené. Preto mu nárok na dôchodok podľa § 174 ods. 1 písm. c) zákona o SZ nevznikol.

Proti tomuto rozsudku podal odvolanie navrhovateľ dôvodiac, že krajský súd rozhodol v prospech Sociálnej poisťovni (ďalej len „SP“), ústredie Bratislava, ktorú žiadal o priznanie dôchodku vo veku 58 rokov podľa zákona 100/1988, ktorá síce neporušila momentálny zákonný stav, ale využila tento zákon a hlavne § 174 ods. 2 v prospech štátu, ale pri rozhovoroch pripustila, že to nie je úplne spravodlivé, a tak je presvedčený, že § 174 ods. 2 zákona 100/1988 nie je v súlade s § 3 a § 9 zákona 365/2004 Z. z. a diskriminuje jednu skupinu ľudí voči druhej skupine ľudí, ktorú zvýhodňuje i keď obidve skupiny pracovali rovnako. Na tento nesúlad v § 174 ods. 2 zákona 100/1988 mala SP sama upozorniť a dať znenie tohto § 174 ods. 2 preskúmať či nie je diskriminačný. Žiada preto najvyšší súd, aby posúdil a rozhodol o § 174 ods. 2, či je diskriminačný a zaviazal Národnú radu o prehodnotenie znenia tohto § 174 ods. 2 zákona 100/1988 Z. z. tak ako navrhuje. V prípade zamietavého stanoviska k jeho návrhu žiada Najvyšší súd Slovenskej republiky, aby žiadosť o posúdenie či § 174 ods. 2 je alebo nie je diskriminačný postúpil na Európsky súd pre ľudské práva, relevantnému výboru HRC v Štrasburgu.

Odporkyňa v písomnom vyjadrení na odvolanie navrhovateľa uviedla, že dôvody, ktoré uvádza navrhovateľ v odvolaní, nepovažuje za opodstatnené. Odporkyňa má za to, že súd prvého stupňa správne zistil skutkový stav veci, na základe ktorého náležité právne posúdil vec, pričom nezistil nezákonnosť preskúmaného rozhodnutia odporkyne. Z aplikácie § 174 zákona o SZ vyplýva, že zníženia vekovej podmienky pre vznik nároku na starobný dôchodok je možné len vtedy, ak zamestnanie vo zvýhodnenej pracovnej kategórii, resp. zvýhodnenej kategórii funkcií trvalo k 31.12.1999. Výkon služby navrhovateľ skončil 31.05.1992, t. j. netrval do 31.12.1999, a preto mu nárok na dôchodok podľa § 174 ods. 1 písm. c) zákona o SZ nevznikol. Navrhla rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny potvrdiť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, v rozsahu a z dôvodov uvedených v odvolaní podľa § 212 O.s.p.. Po zistení, že odvolanie bolo podané oprávnenou osobou v zákonnej lehote (§ 204 ods. 1 O.s.p.) a že ide o rozsudok, proti ktorému je podľa ustanovenia § 201 v spojení s ust. § 250s prvá veta O.s.p. odvolanie prípustné, dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľa je nedôvodné. Rozhodol jednomyselne bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa ust. § 250ja ods. 2 O.s.p. s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne päť dni vopred na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (www.nsud.sk). Rozsudok bol verejne vyhlásený dňa 26.04.2016 (§ 156 ods. 1 a 3 O.s.p.).

Podľa § 244 ods. 1, 2 a 3 O.s.p. v správnom súdnictve preskúmajú sudy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy. V správnom súdnictve preskúmajú sudy zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov štátnej správy, orgánov územnej samosprávy, ako aj orgánov záujmovej samosprávy a ďalších právnických osôb, ako aj fyzických osôb, pokiaľ im zákon zveruje rozhodovanie o právach a povinnostiach fyzických a právnických osôb v oblasti verejnej správy. Rozhodnutiami správnych orgánov sa rozumejú rozhodnutia vydané nimi v správnom konaní, ako aj ďalšie rozhodnutia, ktoré zakladajú, menia alebo zrušujú oprávnenia a povinnosti fyzických alebo právnických osôb alebo ktorými môžu byť práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb priamo dotknuté.

Podľa § 2501 ods. 1 O.s.p. podľa ustanovení tejto hlavy sa postupuje v prípadoch, v ktorých zákon zveruje súdom rozhodovanie o opravných prostriedkoch proti neprávoplatným rozhodnutiam správnych orgánov.

Podľa § 65 ods. 1 a ods. 2 zákona o sociálnom poistení, poistenec má nárok na starobný dôchodok, ak bol dôchodkovo poistený najmenej 15 rokov a dovŕšil dôchodkový vek. Dôchodkový vek je 62 rokov veku poistenca, ak tento zákon v odsekoch 4 až 8, § 65a a 274 neustanovuje inak.

Podľa § 274 ods. 1 zákona o sociálnom poistení, nároky vyplývajúce zo zaradenia zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie sa priznávajú do 31. decembra 2023.

Podľa § 21 ods. 1 písm. d) zákona o sociálnom zabezpečení, občan má nárok na starobný dôchodok, ak bol zamestnaný najmenej 25 rokov a dosiahol vek aspoň 58 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 20 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. i) až l).

Podľa § 14 ods. 4 zákona o sociálnom zabezpečení, ako zamestnanie zaradené do I. (II.) pracovnej kategórie sa za dobu pred 1. januárom 2000 hodnotí služba vojakov z povolania (§ 129) zaradená do I. (II.) kategórie funkcií, ak nevznikol nárok na dôchodok podľa piatej časti tohto zákona. Služba zaradená do I. kategórie funkcií sa v týchto prípadoch hodnotí ako zamestnanie L pracovnej kategórie uvedené v § 14 ods. 2 písm. b) až h).

Podľa § 174 ods. 1 písm. c) zákona o sociálnom zabezpečení, občan, ktorý vykonával pred 1. januárom 2000 zamestnanie I. pracovnej kategórie, prípadne službu I. alebo II. kategórie funkcií, má po 31. decembri 1999 nárok na starobný dôchodok tiež, ak bol zamestnaný najmenej 25 rokov a dosiahol vek aspoň 58 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 12 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a) prípadne 8 rokov, ak ide o také zamestnanie v uránových baniach, alebo 16 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b) až h) alebo 16 rokov v službe I. kategórie funkcií alebo 17,5 roka v službe II. kategórie funkcií.

Podľa § 174 ods. 2 zákona o sociálnom zabezpečení, podmienkou vzniku nároku na starobný dôchodok podľa odseku 1 je, že zamestnanie I. pracovnej kategórie alebo služba I. alebo II. kategórie funkcií trvali k 31. decembru 1999; za zamestnanie sa na tieto účely považujú i náhradné doby a doby uvedené v § 5 ods. 1 a v § 6 ods. 1 nariadenia vlády Československej socialistickej republiky č. 117/1988 Zb.

Najvyšší súd sa s poukazom na ustanovenie § 219 ods. 2 O.s.p. v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozsudku krajského súdu, konštatuje správnosť dôvodov na základe ktorých krajský súd rozhodol a pre zdôraznenie správnosti rozsudku dopĺňa ďalšie dôvody. Poukazuje pritom na ustálenú súdnu prax NS SR v rozhodnutiach napr. sp. zn. 7So/71/2012 zo dňa 29.05.2013; sp. zn. 9So/62/2009 zo dňa 28.10.2009 alebo sp. zn. 9So/88/2011 zo dňa 25.04.2012.

Predmetom konania bolo preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporkyne o nároku na starobný dôchodok z hľadiska, či navrhovateľ ku dňu 11.06.2012 spĺňa podmienky dovŕšenia dôchodkového veku a získania potrebnej doby dôchodkového poistenia pre vznik nároku na starobný dôchodok v zmysle § 65 zákona o sociálnom poistení resp. v zmysle § 274 ods. 1 zákona o sociálnom poistení v

spojení s § 21 ods. 1 písm. d) zákona o sociálnom zabezpečení a § 174 ods. 1 písm. c) zákona o sociálnom zabezpečení.

Z citovaného ustanovenia § 21 ods. 1 písm. d/ zákona o sociálnom zabezpečení vyplýva, že navrhovateľovi by mohol vzniknúť nárok na starobný dôchodok dovŕšením veku 58 rokov, ak by vykonával službu zaradenú do I. kategórie funkcií aspoň 20 rokov. Podmienku trvania tejto služby v rozsahu 20 rokov však nespĺnil, čo ani netvrdil.

Predpokladom skoršieho vzniku nároku na starobný dôchodok v zmysle § 174 ods. 1 písm. c) zákona o sociálnom zabezpečení už od dovŕšenia veku 58 rokov je však nielen splnenie podmienky získania zamestnania zaradeného do I. pracovnej kategórie uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b) až h), resp. v službe I. kategórie funkcií, v rozsahu aspoň 16 rokov, ale podľa § 174 ods. 2 tohto zákona aj splnenie podmienky, že také zamestnanie trvalo do 31.12.1999, ktorú navrhovateľ nespĺnil, nakoľko výkon služby navrhovateľ skončil 31.05.1992.

Z uvedených dôvodov mal aj odvolací súd za preukázané, že navrhovateľ ku dňu 11.06.2012, kedy dovŕšil vek 58 rokov, nespĺňa podmienky pre vznik nároku na starobný dôchodok podľa § 65 ods. 1, 2 a § 274 ods. 1 zákona o sociálnom poistení v spojení s § 174 ods. 1 zákona o sociálnom zabezpečení resp. podľa § 21 ods. 1 písm. a/ a c/ tohto zákona. Rozhodnutie odporkyne z toho dôvodu považoval za súladné so zákonom, a preto rozsudok krajského súdu ako vecne správny potvrdil podľa § 250ja ods. 3 vety druhej v spojení s § 219 O.s.p.

Ohľadom námietky navrhovateľa týkajúcej sa preskúmania ustanovenia § 174 ods. 2 zákona o SZ z hľadiska, či nie je diskriminačné, tak je potrebné konštatovať, že najvyššiemu súdu neprináleží posudzovať súladnosť zákonov s Ústavou SR, s ústavnými zákonmi a s medzinárodnými zmluvami, s ktorými vyslovila súhlas Národná rada Slovenskej republiky a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom, nakoľko táto kompetencia patrí do právomoci Ústavného súdu SR v zmysle čl. 125 odsek 1 písmeno a) Ústavy Slovenskej republiky.

Čo sa týka žiadosti navrhovateľa, aby najvyšší súd v prípade zamietavého stanoviska postúpil posúdenie či § 174 ods. 2 je alebo nie je diskriminačný na Európsky súd pre ľudské práva, je treba uviesť, že od 01.11.1998, kedy nadobudol účinnosť Protokol č. 11 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ktorý zveril Európskemu súdu pre ľudské práva so sídlom v Štrasburgu právomoc ako jedinému orgánu rozhodovať o prijateľnosti a podstate sťažnosti, sa môže jednotlivec (bez ohľadu na štátne občianstvo, vek, sociálny pôvod a trvalé bydlisko), mimovládna organizácia (napr. organizácie pôsobiace v rámci tretieho sektora, náboženské alebo odborové organizácie, obchodné spoločnosti a pod.) alebo skupina osôb (napr., skupina voličov, väzňov, a pod.), ktorí sa domnievajú, že štát porušil ich ľudské práva a základné slobody, obrátiť na tento súdny orgán so sťažnosťou pre porušenie práv zaručených Dohovorom a jeho protokolmi. Nie je v kompetencii Najvyššieho súdu SR, aby postúpil takúto vec Európskemu súdu pre ľudské práva.

O náhrade trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol tak ako je uvedené vo výroku tohto rozsudku v súlade s § 224 ods. 1 v spojení s § 250k ods. 1 a § 246c O.s.p., keďže navrhovateľ v odvolacom konaní nebol úspešný a odporkyňa na náhradu trov konania nemá právo.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.